



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **S. D.**, zastoupený Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem, sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, proti žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**, sídlem Olšanská 2176/2, Praha 3, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 3. 2020, č. j. CPR-22147-3/ČJ-2019-930310-V242, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 6. 2020, č. j. 78 A 6/2020 - 24, ve znění usnesení ze dne 6. 8. 2020, č. j. 78 A 6/2020 - 30,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 6. 2020, č. j. 78 A 6/2020 - 24, ve znění usnesení ze dne 6. 8. 2020, č. j. 78 A 6/2020 - 30, **se ruší a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] V záhlaví označeným rozhodnutím žalovaná zamítla odvolání žalobce a potvrdila prvostupňové rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, ze dne 18. 4. 2019, č. j. KRPU-27188-36/ČJ-2019-040022-RD-SV, kterým bylo žalobci uloženo správní vyhoštění a stanovena doba k vycestování z území České republiky.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalované blanketní správní žalobou, v níž požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud v Ústí nad Labem (dále též „krajský soud“) usnesením ze dne 7. 4. 2020, č. j. 78 A 6/2020 - 12, žalobci ustanovil zástupce z řad advokátů a současně jej vyzval k odstranění vad žaloby [uvedení konkrétních skutkových a právních důvodů žaloby (žalobních bodů) a návrhu výroku rozsudku]. K odstranění nedostatků krajský soud stanovil lhůtu jednoho týdne ode dne doručení usnesení.

[3] Uvedené usnesení bylo doručeno ustanovenému zástupci žalobce dne 7. 4. 2020; doručení žalobci do místa pobytu uvedeného v žalobě (Pobytové a integrační středisko Havířov) se však nezdařilo a zásilka se soudu vrátila s poznámkou, že žalobce je na uvedené adrese neznámý. Na vyžádání krajského soudu sdělila Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, že pobyt žalobce v Pobytovém a integračním středisku Havířov byl ukončen dne 19. 3. 2020 a že o současném pobytu žalobce nemá informaci. K žádosti krajského soudu taktéž Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky, shodně sdělilo, že dle jejich elektronické evidence žalobce opustil Pobytové a integrační středisko Havířov dne 19. 3. 2020, přičemž od 27. 2. 2020 do 19. 3. 2020 byl v rámci tzv. propustky hlášen k pobytu na adrese S. X, B.. Ministerstvo vnitra rovněž uvedlo, že současné místo pobytu žalobce není známo. V návaznosti na takto učiněná zjištění se krajský soud pokusil usnesení o ustanovení zástupce (spojené s výzvou k odstranění vad žaloby) doručit na poslední známou adresu S. X, B., zásilka se však vrátila s poznámkou, že adresát zde nemá domovní schránku. Krajský soud proto přistoupil k vyvěšení usnesení na úřední desce soudu a pokládal je za doručené dnem 29. 5. 2020 (desátým dnem po vyvěšení). K tomuto dni také vyznačil jeho právní moc.

[4] V záhlaví označeným usnesením (napadeným kasační stížností) krajský soud podanou žalobu odmítl s odůvodněním, že ji žalobce v soudem stanovené lhůtě nedoplnil a neodstranil její vady. Z odstranitelných vad žaloby se tak staly vady neodstranitelné.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl toto usnesení krajského soudu kasační stížností, v níž namítal nezákonnost odmítnutí žaloby pro nedoplnění jejích náležitostí. Dle stěžovatelova názoru v době vydání napadeného usnesení neskončila lhůta pro doplnění žaloby.

[6] Stěžovatel namítal, že krajský soud nerefletoval § 35 odst. 9 (*pozn. soudu: správně odst. 10*) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), dle kterého požádá-li navrhovatel o ustanovení zástupce, neběží po dobu do pravomocného vyřízení této žádosti lhůta pro podání žaloby. Podle názoru stěžovatele usnesení o ustanovení zástupce nenabýlo právní moci, neboť mu nebylo řádně doručeno. V době doručování usnesení již stěžovatel neměl evidenční adresu v Pobytovém a integračním středisku Havířov (s ohledem na ukončení soudního řízení ve věci přezkumu rozhodnutí o azylu), a krajský soud tak měl ověřit jeho aktuální pobyt. Vyvěšením na úřední desce soudu nemohlo dojít k doručení usnesení o ustanovení zástupce, neboť soud měl stěžovateli doručovat na adresu dle evidence cizinců nebo mu ustanovit opatrovníka z důvodu neznámého pobytu.

pokračování

[7] Žalovaná práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužila, pouze uvedla, že navrhuje kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Důvody kasační stížnosti, jak je stěžovatel obsahově vymezil, se opírají o § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

[9] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že je důvodná.

[10] Podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. *žaloba kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné.*

[11] Podle § 37 odst. 5 s. ř. s. *předseda senátu usnesením vyzve podatele k opravě nebo odstranění vad podání a stanoví k tomu lhůtu. Nebude-li podání v této lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud podání usnesením odmítne.*

[12] Právní otázkou podstatnou pro rozhodnutí v této věci se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 20. 3. 2018, č. j. 66/2017 - 31, č. 377/2018 Sb. NSS, v němž předně konstatoval, že v případě absence žalobních bodů se nejedná o nedostatek podmínek řízení, nýbrž o vadu spočívající v absenci zvláštních náležitostí žaloby, kterou lze odstranit postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. Žalobce tak musí ve lhůtě pro podání žaloby uplatnit alespoň jeden žalobní bod tak, aby jeho žaloba byla projednatelná. Pokud žalobní bod neuplatní vůbec, nebo až po lhůtě pro podání žaloby, bude žaloba odmítnuta podle § 37 odst. 5 s. ř. s. V této souvislosti rozšířený senát vyslovil, že k odstranění vad žaloby soud stanoví podle § 37 odst. 5 věty první s. ř. s. lhůtu, jejíž délka ovšem není odvislá od úvahy krajského soudu, ale je třeba ji stanovit podle odpovídající zbývající části zákonné lhůty pro podání žaloby. To vyplývá z § 71 odst. 2 s. ř. s., podle kterého žalobce může rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body (...) jen ve lhůtě pro podání žaloby. Podle citovaného rozsudku rozšířeného senátu lhůta stanovená v § 71 odst. 2 s. ř. s. dopadá nejen na případy, kdy žalobce doplní vedle žalobních bodů v žalobě obsažených další (nový) žalobní bod, ale také na případy, kdy v žalobě žádný žalobní bod uveden není.

[13] V souzeném případě zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), stanoví speciální lhůtu pro podání žaloby v § 172 odst. 2, dle kterého *žaloba proti správnímu rozhodnutí o vyhoštění musí být podána do 10 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu v posledním stupni. Zmeškání lhůty nelze prominout.*

[14] Podle § 35 odst. 10 věty třetí s. ř. s. zároveň platí, že *požádá-li návrhovátelem o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.*

[15] V posuzovaném případě podaná žaloba neobsahovala zákonem požadované náležitosti dle § 71 odst. 1 s. ř. s., zejména žalobní body, z nichž by bylo patrné, z jakých důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Krajský soud proto správně v usnesení o ustanovení zástupce vyzval stěžovatele k odstranění zjištěných vad podání (žaloby) dle § 37 odst. 5 s. ř. s. Byl si rovněž vědom skutečnosti, že v souladu s § 35 odst. 10 s. ř. s. se lhůta pro podání žaloby, a tedy i pro doplnění alespoň jednoho žalobního bodu, staví a běh této lhůty se obnoví poté, co rozhodnutí o ustanovení zástupce nabude právní moci jeho doručením (§ 54 odst. 5 ve spojení s § 55 odst. 5 s. ř. s.). Jak v této souvislosti Nejvyšší správní soud uvedl již v rozsudku ze dne 29. 8. 2019, č. j. 8 Azs 205/2019 - 22, č. 3930/2019 Sb. NSS: *„Rozhodnutí o ustanovení zástupce nabývá právní moci dnem, kdy bylo doručeno jak zástupci, tak zastoupenému.“* Pokud tedy krajský soud v usnesení stanovil lhůtu v délce jednoho týdne od doručení, bylo třeba počátek této lhůty odvíjet od doručení usnesení samotnému stěžovateli (žalobci), nikoli pouze tímto usnesením ustanovovanému zástupci. Teprve doručením stěžovateli totiž uvedené usnesení mohlo nabýt právní moci, což bylo v souzeném případě (s ohledem na citované znění § 35 odst. 10 s. ř. s.) rozhodující pro obnovení běhu lhůty pro podání bezvadné žaloby, doplněné o absentující žalobní body.

[16] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že lhůta pro doplnění žalobních bodů nemohla v době vydání napadeného usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby uplynout, neboť došlo k jejímu stavení, které dosud nebylo ukončeno, neboť usnesení o ustanovení zástupce nenabylo (právě s ohledem na jeho nedoručení stěžovateli) právní moci. Vyřešení této otázky je z hlediska posouzení zákonnosti kasační stížnosti napadeného usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby zásadní.

[17] Podle § 46a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), které se aplikuje na základě § 64 s. ř. s., platí, že se *adresátu doručuje na adresu pro doručování, lze mu rovněž doručit na kterémkoliv jiném místě, na němž bude zastížen.*

[18] Podle § 46b písm. a) o. s. ř. je *adresou pro doručování u písemnosti doručované prostřednictvím doručujícího orgánu (...) adresa místa pobytu cizince na území České republiky podle druhu pobytu cizince.* V případě cizinců tak může být adresou pro doručování adresa místo hlášeného pobytu podle § 77 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a to v případě, že cizinec je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, tedy ve smyslu § 2 odst. 1 písm. b) téhož zákona *cizinec, který podal v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto. Postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany má dále cizinec po dobu běhu lhůty pro podání žaloby (...) a po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva podle soudního řádu správního, má-li tato žaloba odkladný účinek nebo do vydání usnesení krajského soudu o nepřiznání odkladného účinku, pokud o něj cizinec požádal.* Místo hlášeného pobytu dle § 77 zákona o azylu však nelze zaměňovat s adresou uvedenou pro účely dočasného opuštění bytového střediska dle § 82 zákona o azylu. V případě ostatních cizinců může být adresou pro doručování adresa hlášeného místa pobytu dle § 93 a násl. zákona o pobytu cizinců evidovaná v informačním systému cizinců (§ 158 téhož zákona).

[19] V případě zásilek, které není třeba doručovat do vlastních rukou, upravuje občanský soudní řád jejich doručení tzv. fikcí v § 50 odst. 1 o. s. ř., který stanoví, že *nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, vhodí písemnost do domovní nebo jiné*

pokračování

adresátem užívané schránky; písemnost se považuje za doručenou vhozením do schránky, datum vhození vyznačí doručující orgán na doručence a na písemnosti; nebo v odst. 2, dle kterého platí, že nelze-li doručit podle odstavce 1, doručující orgán písemnost vrátí odesílajícímu soudu a v místě doručení o této skutečnosti zanechá písemné oznámení. Odesílající soud doručí písemnost vyvěšením na úřední desce soudu; písemnost se považuje za doručenou desátým dnem po vyvěšení. Stejně se postupuje, nelze-li v místě doručení zanechat oznámení. Účinky fikce doručení soudní písemnosti však nastávají jen v případě zásilek, které byly doručovány na adresu pro doručování určenou podle výše citovaného § 46b o. s. ř. V opačném případě se jedná o porušení práva na spravedlivý proces (nález Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2015, sp. zn. IV. ÚS 883/15, N 179/79 SbNU 25).

[20] Krajský soud usnesení o ustanovení zástupce obsahující rovněž výzvu k doplnění žaloby stěžovateli doručoval nejprve na adresu Pobytového a integračního střediska Havířov uvedenou v žalobě. Tato adresa však nebyla v době doručování adresou pro doručování [§ 46b písm. a) o. s. ř.], neboť již nebyla místem hlášeného pobytu cizince ve smyslu § 77 zákona o azylu. Stěžovatel v době doručování usnesení nebyl žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, postavení stěžovatele coby žadatele o udělení mezinárodní ochrany [§ 2 odst. 1 písm. b) azylového zákona] skončilo dne 11. 3. 2020 právní mocí rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 2. 2020, č. j. 61 Az 41/2019 - 46, kterým byla zamítnuta jeho žaloba směřující proti rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany. Krajský soud proto správně nepřikročil k vyvěšení usnesení na úřední desce soudu a k užití fikce doručení dle § 50 odst. 2 o. s. ř. v situaci, kdy se mu usnesení doručované do Pobytového a integračního střediska Havířov vrátilo s poznámkou, že stěžovatel je na uvedené adrese neznámý.

[21] Poté, co si krajský soud vyžádal informaci o místě pobytu stěžovatele, učinil druhý pokus o doručení usnesení na adresu označenou v rámci poslední „propustky“ v době, kdy ještě jako žadatel o mezinárodní ochranu měl hlášen pobyt v pobytovém středisku. Zásilka se však soudu vrátila s tím, že stěžovatel na této adrese nemá domovní schránku. Tato adresa však nebyla a nemohla být adresou pro doručování [ve smyslu § 46b písm. a) o. s. ř.], neboť adresu uvedenou pro účely dočasně opuštění pobytového střediska dle § 82 zákona o azylu nelze považovat za adresu pro doručování. Navíc z informací poskytnutých o místě pobytu stěžovatele jasně vyplynulo, že se jednalo pouze o adresu označenou pro účely dočasné „propustky“ a že stěžovatel v době doručování neměl hlášeno žádné místo pobytu cizince. Následným vyvěšením usnesení na úřední desce soudu proto nemohlo dojít k fikci doručení [§ 50 odst. 2 ve spojení s § 46b písm. a) o. s. ř.], a usnesení tak stěžovateli nebylo doručeno.

[22] Jak vyplývá ze sdělení Správy uprchlických zařízení a rovněž ze shodného sdělení Ministerstva vnitra, pobyt stěžovatele nebyl v době řízení před krajským soudem znám. Neexistovala-li adresa hlášeného místa pobytu dle § 93 a násl. zákona o pobytu cizinců (evidovaná v informačním systému cizinců) jako adresa doručovací [§ 46b písm. a) o. s. ř.], pak bylo třeba stěžovateli, jehož pobyt nebyl znám, ustanovit opatrovníka (§ 29 odst. 3 o. s. ř.) a dále v řízení jednat s tímto opatrovníkem, neboť podle § 29 odst. 3 o. s. ř. platí, že předseda senátu (pokud neučiní jiná opatření) může *ustanovit opatrovníka také (...)* účastníku, jehož pobyt není znám.

[23] Kasační stížností napadené usnesení, jímž krajský soud odmítl žalobu pro její neodstranitelné vady, je tedy nezákonné, neboť lhůta pro odstranění vad žaloby v době rozhodování krajského soudu neuplynula. Běh této lhůty byl staven a dosud se neobnovil, neboť usnesení o ustanovení zástupce nebylo stěžovateli řádně doručeno, a tedy nenabýlo právní moci. Nad rámec nosných důvodů tohoto rozsudku Nejvyšší správní soud zároveň opětovně připomíná, že krajský soud navíc odmítnutí žaloby formálně odůvodnil nesprávným odkazem na § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V případě nedoplnění žalobních bodů k výzvě krajského soudu se však žaloba odmítá podle § 37 odst. 5 s. ř. s., nikoli pro chybějící podmínku řízení dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (viz výše citovaný rozsudek rozšířeného senátu č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, bod [37]).

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Na základě výše uvedených důvodů tak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto ve smyslu § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[25] V dalším řízení krajský soud ověří, zda v mezidobí došlo k nahlášení nové adresy místa pobytu stěžovatele dle § 93 a násl. zákona o pobytu cizinců, na kterou by mu bylo možné usnesení o ustanovení zástupce (spojené s výzvou k odstranění vad žaloby) doručit, resp. ověří, zda je touto adresou P. X, L., uvedená stěžovatelem v kasační stížnosti. Pokud taková doručovací adresa nadále neexistuje, soud zváží postup podle § 29 odst. 3 o. s. ř. (ve spojení s § 64 s. ř. s.), tj. ustanovení opatrovníka žalobci, jehož pobyt není znám.

[26] Jakmile dojde k řádnému doručení usnesení o ustanovení zástupce, a tedy i nabytí právní moci, krajský soud vyčká doplnění žaloby po dobu lhůty stanovené soudem v usnesení, tedy po dobu jednoho týdne ode dne doručení usnesení. Učiní tak s ohledem na zachování principu ochrany dobré víry adresáta aktů veřejné moci v jejich správnost (viz výše citovaný rozsudek rozšířeného senátu č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, bod [51]), přestože lhůtu jednoho týdne stanovil nad rámec zbývajících částí zákonné lhůty pro podání žaloby.

[27] V novém řízení krajský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. října 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu